

<https://veza.sigledal.org/kritika/sladkosti-in-gre...>

1 / 4

Sladkosti in grenkobe časa nedolžnosti

Avtorski projekt PRAVLJICE NAŠEGA OTROŠTVA. Prešernovo gledališče Kranj in SNG Nova Gorica, 25. 4. 2022.

Like 0

DELITE NA

NATISNI

Foto: Nada Žgank

Avtorski projekt *Pravljice našega otroštva* je naslednji v seriji uprizoritev **Jerneja Lorencija**, v katerih režiser raziskuje mikrokozmos človekove intime (izjemno sorodne *Pogovorom o ljubezni* in *Človeku v lupini*) skozi formo pripovednega gledališča. Ta formalna plat narekuje vedno izrazitejše uprizoritvene zakonitosti, ki odlikujejo tudi tokratno postavitev – asociativno kolažiranje več fragmentiranih pripovedi, metaigralski ali celo osebnoizpovedni vložki, relativno statična postavitev, minimalen nabor vizualnih elementov in odrekanje hipnim gledališkim efektom. V tej luči so *Pravljice našega otroštva* izrazito prepričljiv izdelek, preveva jih tista topla nežnost, ki jo vzbuja že sam naslov. Ustvarjalna ekipa skozi uprizoritev

stopa na videz ležerno, pri čemer še vedno ustvarja prostor za igralsko presežne trenutke in mojstrsko izbrušene emotivne atmosfere. Svojo naslovno temo razprostre kar se da široko, zato pa mnogi bolj problemski vidiki obravnavanih motivov ostajajo zgolj omenjeni, četudi se v njih skriva potencial za temeljitejšorazdelavo in obravnavo (denimo izrazito prezentno utrjevanje tradicionalnih, morda tudi konservativnih motivov, ki jih pravljice prezentirajo).

V predstavo nas uvede domači ambient, ki ga v ospredju odra oblikuje **Branko Hojnik** (asistentka **Ana Johana Scholten**). Klavir, mizica, preproga in dva kavča zarišejo prostor spomina, v katerem se najdejo pripovedovalci prej omenjenih pravljič, ki so ene za drugo stkane neposredno iz njihovih odnosov s (starimi) starši. Vlogo gostiteljice uprizoritve, ki ji prostor morda najbolj pripada, prevzame **Vesna Pernarčič**. Vsake toliko situacijo še dodatno podkrepi, ko svojim soigralcem kuha čaj, jim deli piškote in proti koncu vino. Konkretnost tega prvega plana se riše v kontrapunktu s praznino (mestoma tudi temnino) odra v globini, ki prevzame metafizični prostor pravljič, pooseblja njihovo čarovnijo, v kateri se najbolj razvijejo tudi temačnejše plati naših otroštev. V temačnem gozdu se namreč razkrijejo brutalnejši vidiki zgodb, ki so skozi čas dobile otrokom prijaznejšo podobo. Pripovedi v prvem delu skozi dramaturgijo **Matica Starine** (asistent **Nik Žnidaršič**) razjasnjujejo svoje variacije, kot se denimo zgodi v manifestacijah *Janka in Metke*, ali pa na plan privabijo (spolno) nasilje, ki se skriva med vrsticami *Rdeče kapice*. Skozi prvi del se tako jasno demitizira otroštvo kot čas nedolžnosti in mestoma precej eksplicitno pripoveduje o grozotah, ki visijo nad zgodbami. Postopni odhodi zapuščenih, zlorabljenih, poškodovanih »otrok« v temačen gozd ostajajo vsebinsko najvznemirljivejši deli uprizoritve, ki bi si jih uprizoritev lahko privoščila temeljiteje raziskati. Ti trenutki v sicer izrazito minimalistični postavitvi zaživijo še posebej pravljичno po zaslugi glasbenih vložkov **Branka Rožmana**, ki se poigrava s pretečim odtekanjem časa (odbijanje metronoma) in skorajda robotskim hrumenjem majskih hroščev iz globine, ter v jasno razločenih slikovitih osvetlitvah **Boruta Bučinela**. Vizualno podobo dopolnjuje kostumografija **Belinde Radulović**. Kostumi, ki v večji meri zasledujejo neko sproščeno oblačilnost, se z manjšimi detajli (pokrivali, jopami, pleteninami) poigravajo z nostalgijo in ikonografijo generacije, ki pravljice predaja.

Najučinkovitejši pa se zdi kolektivni odmik od mistifikacije pripovedovanja pravljic v vode humorja in mestoma celo v ironizacijo dogajanja. Prav tako je skozi uprizoritev zanimivo opazovati generacijske premene v načinih pripovedovanja, ki jih uprizoritev ozavešča in posamezne nastopajoče tudi umešča glede na lege, ki jih najbolje zapolnjujejo.

Kot je za tovrstne uprizoritve značilno, v ospredje stopijo posamezne igralske kreacije. Te so kar najbolj podprte z razigranim pripovedovalčevim telesom (koreograf **Gregor Luštek**) in s sproščeno, a celovito izpeljano jezikovno krajino (lektorica **Maja Cerar**), ki odrskemu govoru dopušča zdrse v privatizme oziroma pokrajinsko zaznamovane govornice. Ker je igralski izraz pretežno omejen na pripovedovanje, vsak posamezni nastopajoči v uprizoritvi razvije sebi lasten kod oziroma način slikanja posameznih pripovedi. Najučinkovitejši pa se zdi kolektivni odmik od mistifikacije pripovedovanja pravljic v vode humorja in mestoma celo v ironizacijo dogajanja. Prav tako je skozi uprizoritev zanimivo opazovati generacijske premene v načinih pripovedovanja, ki jih uprizoritev ozavešča in posamezne nastopajoče tudi umešča glede na lege, ki jih najbolje zapolnjujejo. **Gregor Zorc** in **Doroteja Nadrah** izstopata v aktivaciji celotnega instrumenta pripovedovanja. Izrazito pravljíčarsko v svoja telesa naseljujeta volkove, čarovnice in druge »like«. Oba pa poleg dobrodošle živahnosti, ki jo to pripelje v uprizoritev, poskrbita tudi za nekatere presunljivejše trenutke v zasuku dogajanja v najgloblje temnine žalosti. **Urška Taufer** se zgodbe o *Palčici* loti z izjemno sproščenostjo, ki prva načenja morda temeljno vprašanje te uprizoritve – ali jo res podpira konvencija razdelitve občinstva in nastopajočih med avditorij in oder. Podobno se v občutku družabnosti za mizo razvija linija Iztoka Mlakarja, ki potrdi svoj status staroste pripovedovanja, komedijantstva, k čemur pristavi še eno izmed svojih pesmi. Če se uprizoritev močno ozira v preteklost, tudi na tista grenka dogajanja, ki predstavljajo temelje nadaljnjim življenjskim preizpraševanjem, kot denimo pri **Blažu Setnikarju**, se pogled v prihodnost odpira pri **Darji Reichman**, s čimer se uprizoritev vsebinsko izrazito dobrodošlo razpre tudi v tisto drugo stran pravljic našega otroštva – v izgubljeni čas, v svetlost, ki je že večinoma sahnila. Podoba gole deklice v soju lune zagotovo ostane ena izmed močnejših pripovednih slik v predstavi.

Če se prvi del uprizoritve ukvarja z naslovnimi pravljicami, pri čemer izrazito boljše funkcionirajo tiste, za katere si predstava jemlje več časa in jih razplasti prek več pripovedovalcev, se v drugem prevesi v razraščanje osebnih pripovedi v pravljličarske dimenzije. Tu postane uprizoritev, četudi še vedno izjemno polnokrvna in s pogledi v odraščanje vznemirljiva (še toliko bolj z uporabo dokumentarnih fotografij in artefaktov), na nek način neobvezujoča in nekonsekventna. Zato se v gledalcu ustvari občutek, da bi morala preseči okvir gledališča, do kraja združiti nastopajoče in gledalce ob vinu in čaju ter prepustiti trajanje volji posameznega obiskovalca do kraja noči. Jernej Lorenci (tokrat se mu pridružuje asistentka režije **Živa Bizovičar**) tako navkljub navidezному odrekanju gledališkemu s svojo avtorsko ekipo vsakič znova spodje tisto esencialno gledališko in ustvarja intimne otoke svobode v svetu, ki se zdi v očeh uprizoritve vedno bolj krut.

Blaž Setnikar, Urška Taufer, Iztok Mlakar, Borut Bučinel, Belinda Radulović, Darja Reichman, Branko Rožman, Matic Starina, Vesna Pernarčič, Živa Bizovičar, Gregor Luštek, Maja Cerar, Gregor Zorc, Nik Žnidaršič, Ana Johana Scholten, Jernej Lorenci, Doroteja Nadrah, Branko Hojnik